

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на образованието и науката

14.11.2025 г.

X 0101-350/14.11.2025 г.

Изходящ №
Министерство на образованието и науката
Signed by: Yanka Stoyanova Radanova

НАРОДНО СЪБРАНИЕ	
Вх.№	51-554-06-3691
Дата	14 / 11 / 2025

35
14 X

ЧРЕЗ

Г-ЖА РАЯ НАЗАРЯН

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА

51-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ДО

Г-ЖА КРИСТИНА ПЕТКОВА

НАРОДЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ ОТ

ПГ „ПРОДЪЛЖАВАМЕ ПРОМЯНАТА –

ДЕМОКРАТИЧНА БЪЛГАРИЯ“

На Ваш № 51-554-06-3691/06.11.2025

Относно: *прилагане на политиките за приобщаващо образование и гарантиране на правата на учениците със специални образователни потребности*

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПЕТКОВА,

В отговор на постъпил в Министерството на образованието и науката Ваш въпрос с вх. № 0101-350/06.11.2025 г. относно прилагане на политиките за приобщаващо образование и гарантиране на правата на учениците със специални образователни потребности Ви предоставям следната информация:

Министерството на образованието и науката провежда политика за повишаване на допълнителната подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със специални

образователни потребности, в това число осигуряването на човешки, финансови и материални ресурси за нейното реализиране.

На първо място общинските и държавните детски градини и училища получават бюджетни средства за всички деца и ученици, записани в общинска или държавна детска градина или училище, в т.ч. и за децата със специални образователни потребности, за издръжка на дейностите по възпитанието и обучението им. С тези средства се гарантират общите разходи на институциите за необходимия персонал и за текущата издръжка на децата и учениците. За всички деца и ученици в дневна форма на обучение детските градини и училищата получават и допълващи финансови стандарти и нормативи.

Освен тях се предоставят допълнително за всяко дете и ученик на ресурсно подпомагане и средства по нормативи за ресурсно подпомагане и за създаване на условия за приобщаващо образование (чл. 283, ал. 4 – 7 от ЗПУО), с които се гарантират необходимите специалисти и подкрепяща среда. Функциите на регионалните центрове за подкрепа на процеса за приобщаващо образование се осигуряват финансово с норматив за оценка на индивидуалните потребности на дете и ученик със специални образователни потребности.

Размерът на действащите към момента нормативи за ресурсно подпомагане, определени с РМС № 93/25.02.2025 г. за приемане на стандарти за делегираните от държавата дейности с натурални и стойностни показатели през 2025 г., е, както следва:

- норматив за дете/ученик на ресурсно подпомагане – 7191 лв. Средствата се използват за заплащане на разходите за персонал и присъщата издръжка на децата/учениците на ресурсно подпомагане;

- норматив за създаване условия за приобщаващо образование за дете/ученик на ресурсно подпомагане – 967 лв. Средствата по този норматив могат да се използват: за заплащане на разходите за създаване на подкрепяща среда; за допълнителни възнаграждения на персонала, ангажиран в работата с детето/ученика със специални образователни потребности, когато това е уредено в колективен трудов договор и/или във вътрешните правила за работната заплата, както и за заплащане участието на външни специалисти в екипи за подкрепа за личностно развитие при извършването на оценка на индивидуалните потребности на децата и учениците.

За 2025 г. общият размер на предвидените по нормативи средства от държавния бюджет за ресурсно подпомагане на деца и ученици е в размер на 222,0 млн. лв., с които ще се обезпечи допълнителната подкрепа на 27 215 деца и ученици на ресурсно подпомагане. Съгласно действащата нормативна уредба за приобщаващото образование броят на ресурсните учители в детската градина и в училището се определя в зависимост от броя на децата и учениците със специални образователни потребности; от вида на

подкрепата – краткосрочна или дългосрочна; от броя на часовете за ресурсно подпомагане, посочени в плановете за подкрепа на децата или учениците, съобразно променящите се индивидуални потребности на децата или учениците.

При повече от 3 деца/ученици със специални образователни потребности в група/паралелка, когато децата и учениците са с комплексни потребности вследствие на емоционално-поведенчески проблеми при разстройство от аутистичния спектър или при друго увреждане, нарушение или заболяване, се назначава помощник на учителя.

В утвърдения нов Списък на професиите за професионално образование и обучение (СППОО) е включена професията „помощник на учителя“ – трета степен на професионална квалификация.

Съгласно чл. 78 от Наредбата за приобщаващото образование оценката на индивидуалните потребности от допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците е функционална. При извършването на оценката на децата и учениците, за които има индикации, че са със специални образователни потребности, увреждането и функционирането се разглеждат като следствие от взаимодействието между здравословното състояние и факторите на средата в съответствие с Международната класификация на функционирането на човека, уврежданията и здравето на Световната здравна организация (СЗО) и при отчитане на Международната класификация на болестите – МКБ 10 на СЗО. Оценката на тези деца и ученици се извършва съгласно Картата за функционална оценка на индивидуалните потребности на децата и учениците със специални образователни потребности и с хронични заболявания във връзка с Международната класификация на функционирането на човека, уврежданията и здравето на децата, която беше разработена по проект „Подкрепа за приобщаващо образование“ по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014 – 2020 (ОП НОИР). Картата за функционална оценка е неразделна част от личното образователно дело на детето или ученика в Националната електронна информационна система за предучилищното и училищното образование (НЕИСПУО) и се предава заедно с останалите негови документи при прехода му от една институция в друга в системата на предучилищното и училищното образование.

Функционалното оценяване включва няколко основни принципа – приобщаване, индивидуален подход, гъвкавост и сътрудничество, които са от съществено значение при определянето на подходящата допълнителна подкрепа за децата и учениците със специални образователни потребности, която да допринесе за пълноценното функциониране на детето и ученика в образователната среда.

Промените, които се предвиждат в ЗПУО, целят осигуряване на по-ефективен достъп до качествено образование за децата и учениците със специални образователни

потребности. Предстои въвеждането на диференциране на допълнителната подкрепа. Предвижда се тя да варира от ниска интензивност през средна интензивност до висока интензивност в зависимост от конкретните потребности на детето или ученика. Считаме, че прилагането на модел на диференцирано ресурсно подпомагане спрямо интензивността на допълнителната подкрепа ще спомогне да се персонализира видът на допълнителната подкрепа съобразно специфичните затруднения на всяко дете и ученик и ще се осигури по-голяма справедливост при разпределяне на ресурсите. Прилагането на този модел ще доведе до по-оптимално натоварване на различните педагогически специалисти – логопед, психолог, ресурсен учител и др., като ресурсът ще бъде насочен към деца и ученици, които се нуждаят от повече часове за ресурсно подпомагане и от повече специалисти за допълнителна подкрепа.

От края на 2024 година вече в две софийски училища пилотно се изграждат пространства за интензивна допълнителна подкрепа на деца и ученици със специални образователни потребности като част от дейностите за допълнителна подкрепа за личностно развитие на деца и ученици със специални образователни потребности и поведенчески затруднения. Пространствата за интензивна подкрепа позволяват допълващи занимания, индивидуална работа и занимания в малка група като алтернатива на класната стая за част от дейностите с децата и учениците съобразно плановете им за подкрепа. В тази връзка е разработено Ръководство за функциониране и управление на пространства за интензивна допълнителна подкрепа, която обхваща ключови аспекти като организационна структура, физическо оформление, процедури и методики за работа, обучение и развитие на персонала, както мониторинг и оценка на ефективността. Основната цел е да се осигури допълнителен ресурс за подкрепа в рамките на целодневната организация на учебния ден, така че децата със специални потребности да се чувстват оптимално подкрепени в подходяща среда и приобщени в детската градина или училището.

С оглед на подпомагане на учителите в процеса на оценяването и разпознаването на състоянието на децата със синдром на хиперактивност и дефицит на вниманието (СДВХ) в процеса на приобщаването на децата и учениците е разработен и утвърден Механизъм за приобщаване и подкрепа за личностно развитие на деца и ученици със синдром на дефицит на вниманието и хиперактивност (СДВХ) в институциите в системата на предучилищното и училищното образование и Методика за скрининг на СДВХ (7-11 г.) чрез въпросник за родители и оценка на резултатите, публикувани на сайта на МОН в рубриката „Приобщаващо образование“.

Освен това по национална програма на МОН са разработени учебни помагала с адаптирано учебно съдържание за начален, прогимназиален и първи гимназиален етап

на образование, както и методически ръководства за адаптиране на учебното съдържание по учебни предмети за ученици със специални образователни потребности, които се обучават по индивидуални учебни програми или които се обучават в ЦСОП. Всички те са публикувани на сайта на МОН в рубриката „Приобщаващо образование“.

В контекста на дигитализацията и достъпа до безплатно дигитално съдържание е създадена платформата за образователни и терапевтични ресурси за деца и ученици със специални образователни потребности „Подкрепи ме“ (podkrepi.me) – в партньорство между МОН, РЦПППО – София-град и УНИЦЕФ – България, стартирала през месец февруари 2022 година. В момента тази платформа се администрира от МОН чрез РЦПППО – София-град. В нея се съдържат повече от около 700 авторски продукта под формата на видео и текстови файлове, като разработването на нови ресурси продължава и към момента.

Осигурена е възможност да се предоставят технически средства и софтуери за допълваща и алтернативна комуникация (ДАК), както и подпомагащи технически средства и софтуери за деца и ученици със специфични нарушения на способността за учене – с дислексия, с дисграфия, с дискалкулия.

През 2025 г. бяха направени изменения в Наредба № 10 от 1 септември 2016 г. за организация на дейностите в училищното образование по отношение на насочването на ученици със специални образователни потребности, които се обучават по индивидуална учебна програма по един или по повече учебни предмети и на които се поставят оценки само с качествен показател по чл. 120, ал. 7 от ЗПУО. Беше дадена възможност и на центровете за специална образователна подкрепа да осъществяват целодневна организация на учебния ден при желание на родителите на учениците, които са насочени по чл. 195 от ЗПУО за обучение в изнесени паралелки в ЦСОП.

Отговорността за финансиране и поддържане на материално-техническата база на общинските детски градини и училища, чиито имоти са публична общинска собственост, е на съответната община. Независимо от това са увеличени средствата по модул „Създаване на достъпна архитектурна среда“ – през 2024 г. средствата по модула бяха 900 000 лв., съответно за държавни образователни институции – 700 000 лв., а за общински образователни институции – 200 000 лв., докато за 2025 г. са заложи общо 2 000 000 лв., съответно за държавни образователни институции – 1 400 000 лв., а за общински образователни институции – 600 000 лв., от което е видно, че увеличението е повече от два пъти и ще бъдат финансирани по-голям брой образователни институции.

До 2023 г. включително по модула се допускаха за финансиране само и единствено държавни образователни институции и звена – второстепенни разпоредители с бюджет към министъра на образованието и науката, а от 2024 г. са включени и

общински училища и центрове за специална образователна подкрепа (ЦСОП), в които се обучава поне едно дете с физически увреждания, независимо че все още не е изградена достъпна архитектурна среда във всички държавни училища. Видно от по-горе изложените данни е, че бюджетът за общинските образователни институции е увеличен три пъти, а за държавните – само два пъти.

Мерките за интегриране на ученици със специални образователни потребности в професионалното образование и обучение са част от общата рамка за приобщаващо образование, заложена в ЗПУО, Закона за професионалното образование и обучение и подзаконовите нормативни актове.

Проследяването на съотношението между броя на децата и учениците със специални образователни потребности и броя и вида на специалистите, вкл. и учителите по професионална подготовка, би помогнало при насочването на учениците в професионалните паралелки, за да се гарантира, че децата със специални образователни потребности получават адекватна подкрепа и в обучението по професионалните предмети.

Във връзка с функциите на МОН, отнасящи се до организацията и координацията на дейностите, свързани с осигуряването на общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие на децата и учениците, както и с разработването, внедряването и прилагането на държавния образователен стандарт за приобщаващото образование, експерти от МОН периодично осъществяват проверки по отношение на реализирането на политиките за приобщаващо образование с фокус на децата и учениците със специални образователни потребности. През учебната 2024 – 2025 година беше извършена проверка в цялата страна от експерти от три дирекции в МОН и от експерти от РУО по отношение обезпечаването на дейностите за допълнителна подкрепа, както и относно изпълнението на индивидуалните учебни планове и програми на учениците със специални образователни потребности. В проверката бяха обхванати 383 училища – 17% от всички училища в страната, и 5000 ученици със специални образователни потребности – 21% от всички ученици със специални образователни потребности.

Резултатите от проверката показват, че децата и учениците със специални образователни потребности, които се обучават и получават допълнителна подкрепа през 2025 г., представляват 3,53% от всички деца и ученици в системата на предучилищното и училищното образование. През последните осем години плавно се увеличават децата и учениците със специални образователни потребности, като при децата в детските градини процентът на нарастване се е увеличил два пъти. Това е в резултат на въведената по-прецизна функционална оценка на индивидуалните им потребности, както и на успешно реализираните два проекта със средства на Европейските социални фондове и

съфинансирани от МОН, по които са назначени над 350 педагогически специалисти – ресурсни учители, психолози и логопеди, както и помощник на учителя и образователни медиатори в детските градини на територията на страната.

През 2025 г. в образователната система работят 2402 ресурсни учители, а през 2024 г. техният брой е бил 2009. Това е с около 19,5% увеличение на ресурсните учители през 2025 г. спрямо предходната година. По-високият ръст на ресурсните учители е повлиян от прилагането на контролни механизми през учебната 2024 – 2025 година и чрез Националната електронна информационна система за предучилищното и училищното образование (НЕИСПУО), свързани със спазване на нормативното изискване за формиране на групи за ресурсно подпомагане с до 12 деца и/или ученици със специални образователни потребности.

Проследявайки тенденцията на промяна на норматива за ресурсно подпомагане, през 2025 г. той е достигнал до 7191 лв., което е нарастване със 148,91 % спрямо размера му през 2019 г. (2889 лв.). Увеличение от 138,77% се установява и при норматива за създаване на условия за приобщаващо образование, като по този начин се гарантира по-широк достъп до качествено образование и социална интеграция.

Увеличеният размер на средствата за ресурсното подпомагане допринася за създаването на по-добри условия за реализиране на дейностите за допълнителна подкрепа на децата и учениците, като осигурява:

- по-голям обхват на децата и учениците със специални образователни потребности в общообразователна среда, вместо да бъдат насочвани към специални училища и центрове за специална образователна подкрепа (ЦСОП);

- повече назначени специалисти, въпреки че все още се отчита недостатъчна осигуреност с ресурсни учители, психолози, логопеди, специални педагози, рехабилитатори на слуха и говора и учители на ученици с нарушено зрение в по-малките населени места;

- подобрени условия за работа – средствата се използват за създаване на специализирани кабинети, оборудвани със специализирани материали и помощни средства. Осигуряват се софтуери за допълваща и алтернативна комуникация, визуални и аудио ресурси.

Постоянен контрол, както и методическа помощ относно осъществяването на политиките за приобщаващо образование се извършва и от всяко регионално управление на образованието в страната. В планове за контролната дейност на РУО са включени тематични проверки, насочени към реализирането на политики в областта на приобщаващото образование на територията на съответната област.

Не на последно място във функциите на регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование (РЦПППО) се включват и координацията, консултирането и предоставянето на методическа подкрепа на институциите в системата на предучилищното и училищното образование в областта на приобщаващото образование и допълнителната подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със специални образователни потребности. От началото на учебната 2025 – 2026 година регионалните екипи за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със специални образователни потребности към РЦПППО са осъществили повече от 90 дейности за методическа подкрепа на детски градини и училища в страната, като само от РЦПППО – София-град са осъществени 32 такива дейности.

14.11.2025 г.

X

Красимир Вълчев

Министър на образованието и науката

Signed by: Krasimir Georgiev Valchev